

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

СТРАТЕГІЇ

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЧНОЇ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

08 червня 2023 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2023

| | |
|---|----|
| ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ТА ВИХОВНОЇ РОБОТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЗДМФУ | 57 |
| О.Г. Іванько, І.В. Пащенко | |
| ПІДГОТОВКА ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ДИТЯЧИХ ХВОРОБ | 59 |
| О.Г. Іванько, М.В. Пацера | |
| ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КУРАЦІЇ З НЕОНАТОЛОГІЇ СТУДЕНТАМИ 5 КУРСУ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 222 «МЕДИЦИНА» ТА 228 «ПЕДІАТРІЯ» | 60 |
| А.В. Каменщик, О.М. Гиря, О.М. Лебединець | |
| ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ СЕРВІСІВ В РАМКАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ КАФЕДРИ ФІЗКОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ЗДМФУ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ..... | 62 |
| А.Г. Каплаушенко, О.Р. Пряхін, А.І. Авраменко, Ю.Г. Самелюк, Ю.С. Фролова | |
| ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА КОЛЕДЖУ | 64 |
| О.П. Кілеєва, Н.О. Брагар, Т.Є. Шкопинська, Т.Ю. Четвертак | |
| ПІСЛЯДИПЛОМНА ОНКОЛОГІЧНА ОСВІТА З МІЖНАРОДНИМ СЕРТИФІКАТОМ | 65 |
| О.О. Ковальов | |
| PECULIARITIES OF DISTANCE LEARNING OF NEUROLOGY FOR DOCTORS - INTERNS IN MARTIAL LAW..... | 68 |
| О.А. Kozyolkin, S.O. Medvedkova, A.O. Dronova | |
| ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ, ОРТОПЕДИЧНОЇ ТА ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ | 70 |
| О.О. Кокарь, Я.В. Максимов, А.Л. Мельник | |
| НАУКОВЕ ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕЛЕМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ..... | 71 |
| Н.Л. Количева, К.С. Крупей, А.С. Деген | |
| ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ | 73 |
| О.В. Крайдашенко, О.О. Свинтозельський, М.П. Красько, О.А. Михайлик, О.М. Главацький | |
| ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЕРАПІЇ ТА КАРДІОЛОГІЇ ННПО..... | 75 |
| В.І. Кривенко, М.Ю. Колесник, І.С. Качан | |
| СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ | 76 |
| Ю.Я. Круть, В.Г. Сюсюка, В.А. Пучков, М.І. Павлюченко, О.В. Дейніченко, М.Ю. Сергієнко | |
| ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ІНТЕРАКТИВНОГО СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ «BODY INTERACT» В ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ» | 78 |
| Ю.Я. Круть, В.Г. Сюсюка, А.О. Князева, С.П. Онопченко, О.А. Богомолова, А.О. Шевченко | |
| ДОСВІД КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ – СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ З ІНТЕГРАЦІЇ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ | 81 |
| О.С. Кульбачук, Є.В. Сідь, О.В. Соловійов, А.В. Піскун | |
| ЗАСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ ОСВІТНИХ ВТРАТ У ХІМІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ | 82 |
| Л.І. Кучеренко, К.І. Кандибей, Д.Ю. Скорина | |

відсотків за результатами тестування, йому надається можливість пройти повторне тестування після опрацювання матеріалу.

Таким чином, у наші дні потреби в спілкуванні часто збільшуються через потребу системи охорони здоров'я нашої країни у впровадженні сучасних медичних технологій, що потребує постійного безперервного підвищення кваліфікації лікарів. Програма Microsoft Teams це система онлайн комунікацій, яка надає все, що потрібно для сучасного дистанційного навчання лікарів, наприклад, єдину платформу для спілкування з оптимальною якістю і можливістю спільної роботи.

ЗАСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ВТРАТ У ХІМІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Л.І. Кучеренко, д.фарм.н., професор, завідувачка кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії, К.І. Кандибей, к.фарм.н., доцент кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії, Д.Ю. Скорина, к.фарм.н., старший викладач кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії

Ключові слова: магістри фармації, хімічна підготовка, воєнний стан, освітній процес, освітні втрати, дистанційне навчання.

Вступ. 24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабну війну з Україною, здійснивши відкритий воєнний напад шляхом повітряних ударів. Відтак в Україні був введений правовий режим воєнного стану [1, 2]. Після тимчасового призупинення освітнього процесу [3] постало питання про відновлення навчання в умовах введеного воєнного стану як важливої ознаки життєздатності нашої країни [4]. Це стало поштовхом до пошуку ефективних рішень щодо належної організації освітнього процесу з метою завершення поточного [5, 6] та початку нового [7] навчального року.

У Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті (ЗДМФУ) для забезпечення безперервності опанування навчального матеріалу в умовах воєнного стану задіяні сучасні засоби дистанційної освіти: кафедральні електронні ресурси, платформи edX та MS Teams [8-10]. За цих умов актуальним питанням є узагальнення та аналіз особливостей викладання базових і фахових хімічних дисциплін на кафедрі фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії ЗДМФУ задля мінімізації освітніх втрат у хімічній підготовці майбутніх магістрів фармації та подальшого вдосконалення освітнього процесу.

Основна частина. Сучасні засоби дистанційного навчання, впровадженні в діяльність кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії ЗДМФУ, в умовах воєнного стану є основою безпеки учасників освітнього процесу та дозволяють організувати належне опрацювання студентами навчального матеріалу за допомогою електронних ресурсів та методів онлайн-освіти. Всі аспекти дистанційної роботи кафедри зосереджені на набутті студентами системних знань з хімічної структури та номенклатури лікарських засобів, джерел та способів добування лікарських речовин, методів контролю якості субстанцій та лікарських форм, взаємозв'язку «хімічна структура – біологічна дія», а також умов зберігання лікарських засобів [11, 12]. Розроблена структура, сформований навчальний контент і педагогічний супровід дистанційної роботи викладачами кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії мають сприяти набуттю фахової компетентності майбутніми фармацевтами навіть за критичних умов воєнного стану.

Навчальні матеріали до занять студентів були завчасно викладені на web-сторінці кафедри та у репозитарії ЗДМФУ [13, 14]. Ці електронні ресурси забезпечують швидкий доступ до робочих програм дисципліни, навчальних посібників і методичних рекомендацій, переліків рекомендованої літератури, збірників тестових завдань та інших методичних матеріалів.

Навчальні заняття з усіх дисциплін кафедри проводяться за допомогою сервісу Teams від Microsoft [9, 10]. Актуалізація знань та розбір нового матеріалу проводиться у форматі відеоконференції, запис якої обов'язково зберігається та є доступним для студентів. Можливість

асинхронного доступу до запису заняття є вкрай важливою з огляду на необхідність переривання освітнього процесу в разі ввімкнення сигналу «Повітряна тривога». Незрозумілі аспекти теми здобувачі освіти можуть прояснити безпосередньо під час спілкування з викладачем або у вигляді питань в чаті.

Далі студенти опрацьовують матеріал за темою заняття, використовуючи рекомендовані електронні ресурси. Їм також необхідно виконати запропоноване практичне завдання та надіслати його на перевірку викладачу. Цей етап оптимізується за допомогою MS Teams: завдання автоматично надсилається студентам після налаштування його параметрів викладачем. Крім того, інструменти сервісу MS Teams дозволяють проводити онлайн-тестування для контролю знань студентів, а після – автоматично оцінити відповіді та одержати необхідні статистичні дані. За необхідності студенти можуть віддалено проходити тестування в автоматизованій системі «RATOS» у різних навчальних режимах [15].

З використанням MS Teams організовано планове читання лекцій у онлайн-форматі, а також активно створюються записи відеолекцій. Студентам надається доступ до відеозаписів лекцій у сервісі MS Stream [16], що дозволяє в будь-який час повернутись до потрібного матеріалу та закріпити його.

Ключовим елементом розвитку системи дистанційного навчання в ЗДМФУ є система онлайн-курсів на платформі edX [17, 18]. Значна робота в цьому напрямку проведена й колективом кафедри фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії [17-20]. Використання в умовах воєнного стану онлайн-курсів, розроблених на кафедрі, підтвердило їхнє важливе значення в організації самостійної роботи студентів.

Важливим аспектом навчального процесу є оцінювання роботи студентів. Тут нам на допомогу прийшов електронний журнал, який є компонентом автоматизованої системи управління ЗДМФУ [21]. Цей інструмент дозволяє викладачу проводити облік роботи, а студенту – ознайомитися з динамікою своїх навчальних досягнень.

Позитивним моментом є те, що за складних умов воєнного стану абсолютна більшість студентів виходить на зв'язок та успішно виконують запропоновані завдання. Цей факт підтверджує ефективність використання сучасних технологій дистанційного навчання як засобу мінімізації освітніх втрат у хімічній підготовці магістрів фармації в умовах воєнного стану.

Висновки. 1. Повномасштабна війна подовжила перебування українських студентів на дистанційному навчанні. Це збільшило масштаб освітніх втрат, які почали накопичуватись під час карантину через коронавірусну пандемію. Тому важливим моментом є поступове повернення до очної або змішаної офф-/онлайн-форми навчання. При цьому обов'язково потрібно враховувати безпекову ситуацію в Запорізькому регіоні та створити максимально безпечні умови перебігу освітнього процесу на території університету.

2. Сучасні технології дистанційного навчання в умовах воєнного стану повинні ефективно використовуватись для викладання хімічних дисциплін у критичних умовах. Тому потрібно продовжувати пошук нових та вдосконалення наявних засобів онлайн-освіти. Зокрема, перспективні напрямки покращення сервісів Microsoft 365: MS Teams – створення підканалів для груп користувачів; MS Forms – інтеграція завдань із попередньо створених форм, а також формування вибірки питань із завантаженої бази завдань; MS Stream – синхронізація перенесення та редагування відеозаписів із команд MS Teams.

3. Для обміну досвідом і вдосконалення організації викладання хімічних дисциплін потрібно налагоджувати тісну взаємодію та співпрацю з однопрофільними кафедрами інших закладів вищої освіти України.

Література

1. Про введення воєнного стану в Україні / Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

2. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» / Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 25.05.2023).

3. Про організацію освітнього процесу / Лист МОН № 1/3276-22 від 25.02.22 року // URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86140/ (дата звернення: 25.05.2023).
4. Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану / Наказ МОН № 235 від 07.03.2022 року // URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85884/ (дата звернення: 25.05.2023).
5. Про завершення навчального року / Лист МОН № 1/3417-22 від 10.03.22 року // URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/85933/ (дата звернення: 25.05.2023).
6. Про рекомендації стосовно окремих питань завершення 2021/2022 навчального року у закладах вищої, фахової передвищої освіти / Лист МОН № 1/4334-22 від 21.04.22 року // URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/86325/ (дата звернення: 25.05.2023).
7. Про підготовку до початку та особливості організації освітнього процесу в 2022/23 навчальному році / Лист МОН № 1/7035-22 від 27.06.22 року // URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/86779/ (дата звернення: 25.05.2023).
8. Кучеренко Л. І. Досвід дистанційного викладання фармацевтичної хімії / Л. І. Кучеренко, Д. Ю. Скорина, О. В. Хромильова // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2020 : матеріали Всеукр. наук.-метод. відеоконференції з міжнар. участю, м. Запоріжжя, 19-20 лист. 2020 р. – Запоріжжя, 2020. – С. 109.
9. Вітаємо в Microsoft Teams! // URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/microsoft-teams/log-in> (дата звернення: 25.05.2023).
10. Організація навчання в Microsoft Teams // URL: <http://i-math.com.ua/vsikt/organizaciya-navchannya-v-microsoft-teams/> (дата звернення: 25.05.2023).
11. Фармацевтична хімія : робоча програма / Кучеренко Л. І. [та ін.]. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2022. – 63 с.
12. Кучеренко Л. І., Мазур І. А., Скорина Д. Ю., Портна О. О. Щодо викладання дисципліни «Фармацевтична хімія» при підготовці магістрантів за спеціальністю «Фармація, промислова фармація» // II Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні задачі хімії. Дослідження та перспективи» (м. Житомир, 16-18 травня 2018 р.). – Житомир, 2018. – С. 371-372.
13. Кафедра фармацевтичної, органічної та біоорганічної хімії ЗДМФУ // URL: <https://zsmu.sharepoint.com/sites/pharmch/SitePages/NMZ.aspx> (дата звернення: 25.05.2023).
14. Електронний репозитарій ЗДМФУ // URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).
15. Автоматизированная обучающая система RATOS 2.0 // URL: <https://ratos.zsmu.zp.ua/start> (дата звернення: 25.05.2023).
16. Microsoft Stream. Відео в потоці повсякденної роботи // URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/microsoft-stream> (дата звернення: 25.05.2023).
17. Онлайн-курси ЗДМФУ // URL: <https://courses20.zsmu.edu.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).
18. Каталог онлайн курсів на платформі edX / ред. кол. : Ю. М. Колесник, М. О. Авраменко, С. А. Моргунцова [та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2017. – С. 102-105.
19. Формування навчального контенту при розробці курсу дистанційного навчання із контролю якості лікарських засобів / Л. І. Кучеренко, К. П. Шабельник, Д. Ю. Скорина [та ін.] // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2016 : матеріали Всеукр. наук.-метод. відеоконф. з міжнар. участю (13 жовтня 2016 року, м. Запоріжжя). – Запоріжжя, 2016. – С. 103-104.
20. Кучеренко Л. І., Скорина Д. Ю., Хромильова О. В. Впровадження онлайн-курсу за вибором «Контроль якості лікарських засобів» у систему дистанційного навчання майбутніх провізорів // Науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасна фармація: історія, реалії та перспективи розвитку» (м. Харків, 19-20 вересня 2019 р.). – Харків : НФаУ, 2019. – Т. 2. – С. 436-437.
21. Автоматизована система управління ЗДМФУ // URL: <https://asu.zsmu.zp.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).

КЕЙС-МЕТОД І СИМУЛЯЦІЙНА МЕДИЦИНА – ДОСВІД ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 І В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Д.А. Лашкул, завідувач кафедри внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини,

О.О. Солов'юк, доцент ЗВО кафедри внутрішніх хвороб 1 та симуляційної медицини

Ключові слова: симуляційне навчання, медицина, кейс-метод.

Вступ. Система вищої освіти знаходиться в кризовому стані у зв'язку з тим, що протягом останніх років заняття зі студентами вимушено проводяться в он-лайн форматі на тлі пандемії COVID-19 і воєнної агресії російської федерації на територію України. Використання передових інформаційних технологій дозволило отримати постійний доступ до величезної кількості інформації і використовувати в навчальному процесі, суттєво підвищуючи його якість. В 2015 р. в Запорізькому